

waren om te zetten, welke het menschelek verstand zelf ook had kunnen ontdekken, indien het er maar lang genoeg over had nagedacht. Men moest toegeven, dat de rede met verschillende Schriftvoorstellingen geen weg wist. Dit werd niet aan de zwakheid der rede geweten, maar aan de niet-redelijkheid van de Schrift. Daaruit nu ontstond de beruchte historische Schriftkritiek, waarin de rede haar scherpzinnigheid den vrijen tongel liet, maar de Schrift werd gesloopt. Uit de neergehaalde muren werden enkele materialen uitgelezen, met behulp waarvan een nieuw boekgebouw werd opgetrokken. Uit den nieuwen bijbel was alles geschrapt, wat de rede niet kon billijken. De rede schreef voor, hoe de historie had moeten verlopen en dikteerde dat aan den nieuwen bijbel. De oude bijbel was als een boek vol duisterheden en tegenstrijdigheden afgeschaft. De rede maakte door nieuwe konstruktie de Schrift doorzichtig.

De grondswaling van Rome's kerk werd alzoo door de historische Schriftkritiek gedeeld: de Schrift is duister, het licht moet van elders komen. Betrok echter Rome dit licht uit de kerk, de Schriftkritiek ontleende het aan het menschelek verstand.

Intusschen maakte de radikale Schriftkritiek zichzelf onmogelijk. Men vond, dat zij al te willekeurige met een eerbiedwaardig boek als de bijbel omgesprong. Menigeen, die zelf geen Schriftgelooft was, greep moed om de Schriftkritiek als vandalisme te bekennen. Wat deze kritiek vooral in miscrediet bracht was het feit, dat zij tot geen vaste, algemeen erkende resultaten leidde. Er was niet één nieuwe bijbel, maar er waren er wel honderd en nog meer geschapen. De Schriftkritiek had zichzelf in den chaos geworpen. Geen wonder, dat latere geslachten geen lust gevoelden zich nu ook maar op te offeren en hun vaderen in dien chaos gezelschap te houden. De radikale Schriftkritiek heeft nog altijd enkele vertegenwoordigers, met name ook in ons land, maar ze zijn een uitstervend ras. Wat de tegenwoordige modernistische theologie en sommige ethische theologen daarvan overhielden, was een gematigder historische Schriftkritiek. Maar deze is niet in staat om nieuwe banen te wijzen. En waar de oude paden bleken dood te loopen, valt met dit soort Schriftkritiek niets meer te bereiken. Men krijgt soms den indruk, dat het door velen alleen uit kracht van traditie wordt aangehouden. Het konservatisme is ook onder modernisten en ethischen een geweldige faktor.

Daarmee heeft echter het Rationalisme niet den geest gegeven. Het ging meer dan één koultie aan. Onder andere ook met die geestesstrooming, welke wij door „kulturisme" zouden willen aanduiden. Wij kunnen hier geen nadere typeering van dit verschijnsel geven. Indien wij deze strooming van haar bronnen tot haar monding wilden afvaren, haar breedte schatten, haar diepte peilen, zou dit in deze artikelenreeks een loekbare excursie zijn. Wij willen hier slechts op een paar uitingen van dit kulturisme de aandacht vestigen, welke tot recht verstand van ons onderwerp noodig zijn. Dit kulturisme heeft er n.l. ook toe geleid studie te maken van de oude Oostersche kulturen, als ook van de kultuuroestanden in den tijd van het ontstaan van het Nieuwe Testament. In het voorbijgaan zij opgemerkt, dat deze studie als zoodanig geen afkeuring, maar toejuiching verdient. Er kan een kostelijk gebruik van gemaakt worden. Doch zij kan ook misbruikt worden. En dat kan niet alleen, maar is ook in feite het geval. Een groot getal geleerden meent thans in gemeede, dat door de nieuwere gegevens omtrent die oude kulturen de Schrift opeens duidelijk wordt. Men heeft de oude Sumeriers, Egyptenaren, Heelieten, Babyloniërs en anderen leven ingeblazen en roept ze op om te verklaren, hoe de Schrift op deze en op gene plaats moet worden verstaan. Men houdt hen voor de menschen, door wie de Israëlieten geestelijk gevormd zijn en daarom kent men hun de bevoegdheid toe om als leermeesters op te treden in zake de Heilige Schrift, dat voor hen is een bewonderenswaardig produkt van Israëlietische kultuur, welke echter geheel afhankelijk is van hun kultuur. Kenzeldde enthousiasme, dat de Schriftkritiek bij haar opkomst in de theologenwereld ontstak, doet ook het kulturisme in deze toespitsing thans onder de mannen van godsdienstwetenschap en exegese opvlammen. Aan schier alle universiteiten verheugt men zich over

het licht, dat uit het Oosten opging. Men waant nu pas recht den bijbel te leeren kennen. Tolnu toe was die bijbel in duisterheid gehuld, maar de wetenschap is thans in staat opheldering te geven. Het licht straalt niet van de Schrift uit, maar van de wetenschap.

En deze kultuurwetenschap krijgt in onze dagen steun ook van de natuurwetenschap. De ongelooftige natuurwetenschap weigert de duidelijkheid van de Schrift te erkennen. Ook al legt men er van onze zijde nadruk op, dat de Schrift niet als een handboek van natuurwetenschap mag gelden, maar dat daarin wel antwoord wordt gegeven op de eerste en laatste vragen, welke de mensch zich door alle eeuwen heen omtrent de natuur stelt en dat zij in dit opzicht normatief, reguleerend en gezaghebbend is ook voor de natuurwetenschap, zoo slaat zij alle voorlichting der Schrift af. Zoo komen Schriftgelooft en ongelooftige natuurwetenschap, inzonderheid waar het gaat omtrent den oorsprong en het doel van het bestaande, diametraal tegenover elkander staan. De man van de ongelooftige natuurfilosofie houdt tegenover ons vol: uw licht is geen licht, maar dwaallicht, of beter dwaasheid en duisternis. Wilt gij de ontwikkeling der menscheid niet in den weg staan, dan moet gij uw bijbel, dien gij overigens onder zekere reserves wel behouden moogt stellen onder de belichting van mijn wetenschap. Dan zult ook gij tot de konklusie komen, dat er veel in uw bijbel of althans in de uitlegging van uw bijbel veranderd moet worden. Beoefenaars van die natuurfilosofie, die op onze vriendschap prijs stellen, bidden en smeeken ons haast: ontsteek bij ons uw licht en exegetiseer uw bijbel zó, dat hij zich bij uw meening aanpast.

Het is ook hier weer de oude kwestie. De dwaling van Rome, welke tegenover onze leer van de duidelijkheid, de duisternis der Schrift stelt, wordt beden ten dage in breede kringen principieel overgenomen, met dien verstande dat men het gewenschte licht niet van de kerk, maar van de wetenschap verwacht.

Over de houding van Mysticisme en Piëtisme kunnen wij korter zijn. Ook die keeren tot Rome's dwaling terug. De Schrift werpt geen licht uit. Zij doet alleen een historische waarheid kennen. Zij kan hoogstens werken een historisch geloof, dat geen waarde heeft en vaak de grootste vijand is van de geestelijke waarheid. Aan den mensch moet geschonken worden een lumen internum, een inwendig licht, waardoor hij de waarheid achter de waarheid leert vinden. Dat inwendige licht brengt den bekeerde een geestelijken inhoud, waarnaar hij de Schrift heeft te verklaren tegen allen klaarblijkelijken zin in. Want die duidelijke zin is maar een uitvinding van den natuurlijke mensch, die niet begrijpt de dingen, die des Geestes Gods zijn.

Het Piëtisme beweegt zich derhalve op gelijke lijn. Rome's leer van de duisternis der Schrift wordt aanvaard. De Schrift wordt echter niet verhelderd door het uitwendige licht van de kerk, maar door het inwendige licht des Geestes.

Deze ideeën sijpelden helaas door tot wat wij voor het oogenblik willen noemen de orthodoxe protestantsche christenheid.

Er werd en er wordt sinds lang aan een kompromis gearbeid tussehen hen, die leeren, dat de Schrift duidelijk en tussehen hen, die ervan uitgaan, dat de Schrift in zichzelf duister is.

In orthodoxe kringen heeft men zich niet geheel van de besmetting met kulturisme en piëtisme weten te vrijwaren.

Er is zelfs een soort ervaringstheologie, dat zoowel het kulturisme als het piëtisme met warme sympathie begroet en de duidelijkheid van de Schrift hoe langer hoe meer prijsgeeft.

Ook in onze naaste omgeving worden stemmen vernomen, die meer dan vreezen doen, dat men kulturisme en piëtisme heeft toegestaan althans één voet binnen de deur te zetten.

Het gevaar is ons zeer dicht genaderd.

Het is daarom plicht het leerstuk van de duidelijkheid der Schrift te doorvoelen als een levensstuk.

Het gaat hierom: zullen we uit de beginselen der Reformatie levend in reformatie voortvaren

of zullen we tot achter de Reformatie en zelfs tot achter Rome terugzinken?

Of liever nog, het gaat hierom: zullen wij leven bij de zon van het Woord of bij menschelek kunstlicht?

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

Liefde tot het Woord.

Hoe lief heb ik Uw wet! zij is mijn be-
trachting den ganschen dag. Ps. 119:97

Hoe lief heb ik Uw wet.

Een liefdesbetuiging, welke met den dag zeldzamer wordt.

Een liefdesbetuiging, welke ook van u, mijn ziel, veel te spaarzaam wordt vernomen.

Gij verontschuldigt u zoo dikwijls, dat het Woord Gods een eisch brengt, waar ge wel naar streeft, maar waaraan gij in dit leven niet kunt voldoen.

Maar hier wordt u geen eisch voorgehouden, doch werkelijkheid.

De dichter vermaant zichzelf niet, dat hij Gods Wet en Woord moet liefhebben. Maar hij legt het als een feit voor Gods aangezicht, dat hij die wet inderdaad liefheeft.

Hij begeert niet, dat die wet zijn gedachten den geheelen dag zal bezig houden. Maar hij mag verklaren, dat zij zijn betrachting, zijn overdenking is van den morgen tot den avond. En ergens anders zegt hij, dat zij al zijn vermaak is.

Welk een wonderbaar geestelijk leven!

Lief te hebben die wet en dat woord, welke door hun slagen u zoo bitter pijn kunnen doen.

Lief te hebben die wet en dat woord, welke uw persoon en uw leven in stukken en brokken slaan.

Lief te hebben die wet en dat woord, welke U een God verkondigen, die een verterend vuur is.

Lief te hebben die wet en dat woord, welke U een Christus voorstellen, die vordert, dat gij uzelf om Zijns wil zult haten.

O, als de genade krachtig in u werkt, is het al veel, dat gij onvoorwaardelijk voor dat Woord buigt.

Maar het lief te hebben, alle andere vermaakt ervoor op zij te zetten, den ganschen dag er u in te verdiepen, altijd weer te spreken met hartstocht over dat woord, het is eigenlijk onbegrijpelijk.

Zó onbegrijpelijk, dat anderen u voorhouden: zoo'n liefde is overdreven.

Ja, dat zij zich zelfs verstouten om te vonnissen: zoo'n liefde is afgoderij. En zij pogen u te verstrikken door de redeneering: zulk een liefde mag alleen aan God en Zijn Christus betoond, maar niet aan het Woord. Want dat Woord, vooral gelijk het in de Schrift tot u komt is slechts middel, God alleen is het doel.

Alsof Christus en dat Woord van elkander los te maken zijn!

Alsof dat Woord niet de stem van den Goeden Herder is.

Alsof dat Woord niet het levende Woord is van den levenden God door den Heiligen Geest!

Hoe onneemt men zoo het leven aan het Woord!

Hoe maakt men het tot een „ding", een „zaak".

Hoe maakt men de Schrift, die dat woord doet doorklinken tot in het diepste van u tot een boek onder de boeken!

En zeker, dan is zoo'n overweldigende liefde misplaatst, zondig, verboden.

Doch alle klem op het Uw wet, Uw woord, Uw stem.

Het uiterlijke van het Woord is het Woord nog niet.

Het behoort tot het Woord.

Maar het is niet het een en al in het Woord.

Het Woord is, in welke vormen het ook tot u komt, de spraak van den God en Vader van onzen Heere Jezus Christus.

Daarom, wanneer gij uw God, wanneer gij uw Heiland liefhebt, zult gij Zijn Woord liefhebben.

En indien gij waarlijk Zijn Woord liefhebt, is dat één van de zekerste kenmerken, dat gij Hem liefhebt, die den Vader verklaart.

Liefde tot het Woord is een wapen tegen den innerlijken onderwerpelijken twijfel.

Liefde tot het Woord is een vrucht des Geestes en mede uit die vrucht wordt gij van Uw kindschap verzekerd.

Och, dat gij het Woord warmer liefhad!

Hoever
korene G
Hoever
den ad
Hoever
een, die
van de
Zwijg.
van mij
In God
In den

De ref
op den
L. He
diking
dig
2. De
king te
de gee
gen
Wij ga
waarmee
3. Er
diking.
hij van
groote
preken
lijk wordt
den gebr
Sommige
dat hij
Zij misse
voerende
uitgesprok
Maar er
dat de e
geroegene
dat ik de
de kerke
kansel le
varig van
zich nade
Stilistisch
zorgd. Ma
wordt hij
nigen don
volgt hij,
niet merk
door de
enkelen g
gestadig
ook al v
den stijl
hand hi
wij hier
hier ster
hopen wi
te ontwik
zijn vade
moesten
zijn. De
te studee
ben de p
gemeente
opzicht v
b.v. de p
in drie of
van een k
heeft iede
dat betrel
geven, vin
ling, zegt
kerkelijke
of nog m
beantwoor
het doel.
kerk is n
men niet
abonne's
voor heel
voegt hij
de schuld

Hoeveel bewaast zoudt gij leven als uitverkorene Gods!

Hoeveel zaliger zoudt gij u voelen als onder den adem van Christus!

Hoeveel persoonlijker zoudt gij u openbaren als een, die uit de waarheid is, omdat gij de stem van de Waarheid hoort.

Zwijg, afgod van het eigen Zelf, voor het Woord van mijn God.

In God zal ik het Woord prijzen!

In den Heere zal ik het Woord prijzen!

HEPP.

KERKELIJK LEVEN.

Reformatie in de prediking.

X.

Het resultaat van onze enquête. VIII.

De reformatische wenschen, welke het meest op den voorgrond stonden, waren alzoo:

1. Het bevindelijk element in de prediking heeft dringend versterking noodig.

2. De prediking dient meer tijdpredding te zijn en rekening te houden met de geestelijke stroomingen onzer dagen.

Wij gaan nu in de orde van de talrijkheid, waarmee de wenschen geuit worden verder.

3. Er komt meer bezieling in de prediking. Er is ook een lezer, die stipuleert, dat hij van een rustige preek houdt. Maar de overgrote meerderheid vindt de wijze, waarop de preek worden voorgedragen, te rustig. Natuurlijk wordt dit op verschillende manier onder woorden gebracht en ook verschillend beargumenteerd.

Sommigen herinneren aan het woord van Paulus, dat hij de menschen beweegt tot het geloof. Zij missen in vele preeken de bewegende, de meevende kracht. Er worden vaak wel gedachten uitgesproken, waarvan men zegt: wat is dat mooi! Maar er wordt niet zóó op de gemeente ingewerkt, dat de eerste vraag, waardoor op de prediking gereageerd wordt, deze is: Heere, wat wilt gij, dat ik doen zal. Een ander geeft den raad in de kerkeraadskamer boven de deur, die naar den kansel leidt, als wandtekst op te hangen: zijl vurig van geest. De preek, zoo verklaart hij zich nader, staan tegenwoordig op een hoog plan.

Stilistisch zijn ze over het geheel uitstekend verzorgd. Maar in plaats, dat er gememoriseerd wordt, wordt bijna van het begin tot het eind door menigen dominee voorgelezen. Nu zijn er, aldus vervolgt hij, die zóó kunnen lezen, dat men het schier niet merkt en het contact met de gemeente ook door de oogen bewaard blijft. Maar dit is slechts enkelen gegeven. Bij de meesten dooft door het gestadig kijken in het preekboekje het vuur uit, ook al verheffen zij nu en dan de stem. Aan den stijl wordt het bezielende opgeofferd. In verband hiermee stelt hij een reeks vragen, welke wij hier niet kunnen beantwoorden. Wij vatten hier slechts in het kort meeningen saam. Later hopen wij onze eigen gedachten dienaangaande te ontwikkelen. Een predikantszoon verhaalt, hoe zijn vader de week indeelde. 's Vrijdagsavonds moesten de beide preeken voor den Zondag klaar zijn. De Zaterdag werd geheel besteed om ze in te studeeren. Tegenwoordig, zoo gelooft hij, hebben de predikanten daarvoor geen tijd meer. De gemeente draagt daaraan schuld. Ze is in elk opzicht veeleischender geworden. Daar heeft men b.v. de plaatselijke kerkbodes. Dat kerken, waarin drie of meer predikanten zijn, zich de weelde van een kerkbode permitteeren, laat hij daar. Dan heeft ieder slechts een deel van den last. Doch dat betrekkelijk kleine kerken een kerkbode uitgeven, vindt hij zóó zóó. Welk een krachtsverspilling, zegt hij. In plaats dat men enkele groote kerkelijke bladen leest, worden er wekelijks vijftig of nog meer meditaties geschreven. Daarenboven beantwoorden ze volgens hem maar zelden aan het doel. Want over de belangen der plaatselijke kerk is men spoedig uitgepraat. Daarom schrijft men niettegenstaande hoogstens een paar honderd abonné's het onder de oogen krijgen al spoedig voor heel het kerkelijk vaderland. Ik geef — zoo voegt hij er aan toe — niet de domine's hiervan de schuld. Ik heb een jeugdvriend, thans zelf

predikant in een vrij groote gemeente, op wien veel aandrang wordt uitgeoefend om een kerkbode uit te geven. Maar hij weigert dat beslist, hoewel er in zijn gemeente zijn, die dat onaangenaam vinden. Met hem sprak ik ook meermalen over de vraag, hoe het toch komt, dat er zoo weinig geestdrift in de prediking is. Och, zei hij eens, je vader leefde in den gelukkigen tijd toen een dominee zich nog hoofdzakelijk aan zijn preek kon geven, maar wij, tegenwoordige dominees, moeten meestal tusschen al ons ander werk door ook nog preeken. Het heugt mij nog heel goed, hoe vervelend de laatste dagen van de week en de Zondag voor ons, kinderen, waren. Niet alleen was vader dan slechts bij uitzondering voor anderen te spreken, maar ook voor ons was hij bijna ongenakbaar. Aan tafel was hij met zijn gedachten ergens anders en nam zelden deel aan het gesprek. Als wij ons voelden te kort gedaan en erover klaagden, antwoordde hij: ja, jongens, de gemeente gaat vóór. En wanneer ik nu nog in de gemeente kom, waar vader gestaan heeft en ik hoor met hoeveel eerbied men nog altijd over hem spreekt en hoevelen hij tot zegen is geweest, dan worden die vervelende dagen mij de liefste uit heel mijn jeugd. Ik wilde wel, dat ik iets van het geweldige vuur en de brandende liefde van mijn vader had, ik zou, geloof ik, een brochure schrijven en die op ruime schaal verspreiden en daarin o.m. mijn Gereformeerde broeders en zusters op het hart binden: gunt toch uw predikanten niet alleen tijd om preeken te „maken“, maar om in hun preeken in te leven, dan moogt gij verwachten, dat zij in den naam van den Heere Jezus u zullen leeren als machthebbenden en niet als de schriftgeleerden.

Maar genoeg uit dezen brief, die zulk een sympathieke pietit ademt. — Het kost mij zooveel moeite, zoo biecht een ander, om met mijn gedachten uit mijn werk los te komen. Hoor ik nu een boeiende preek dan is dit een middel, dat haast nooit zijn doel mist, om mij uit mijn dagelijkse sleur uit te halen. Maar hoor ik een preek, hoe goed die ook in elkander zit, waarin de warmte wordt gemist en die min of meer zorgeloos wordt voorgedragen, dan word ik zelf ook niet warm. Ik wil graag de fout bij mijzelf zoeken, ofschoon ik mag zeggen, dat ik des Zondagsmorgens nooit vergeet voor mijn predikanten te bidden en dat ook in alle oprechtheid doe. Ik blijf er ook niet lijdelijk onder, maar span mij, hoewel ik hierin niet altijd even getrouw ben, in. Maar mag ik dan niet, waar ik onder een bezielende preek gewoonlijk geheel opleef, de gevolgtrekking maken, dat de Heere ook aan de wijze van preeken een zegen verbindt? De predikanten moesten eens weten (want ik sta hier niet alleen) hoevelen er snakken naar meer warmte, meer bezieling in de prediking. Ik hoop niet, dat ik de gezalfden des Heeren aantast, wanneer ik schrijf, dat menig predikant zich zoo weinig inspannt, als hij op den kansel staat. Maar de groote belangen, welke de Heere aan hen heeft toevertrouwd, zijn toch wel groote inspanning waard. Ik zou niet gaarne zien, dat zij zóó geweldig preeken als Whitefield, die meer dan eens door een bloedspuwing zijn rede niet kon voortzetten. Maar van dit uiterste zijn wij wel heel ver af. — Verschillende deelnemers merken op, dat de ingezonken geestelijke toestand van tegenwoordig oorzaak is van het tekort aan bezieling in de prediking. Als iemand werkelijk bezielend preekt, vindt hij wel in grooten kring waardeering, maar er blijven er toch altijd, die oordeelen: wat vindt die man zich op. „Wij krijgen de prediking, welke wij verdienen.“ Van de belijders van 's Heeren naam gaat niet genoeg opgewektheid tot de predikers uit. „Enkelen, die goede sprekers zijn, worden op de handen gedragen, maar de anderen laten wij links liggen, in plaats dat wij hen met warmte omringen, opdat zij ook zelf weer warmte kunnen uitstralen.“ Er moet, zoo is sommiger oordeel, onder ons komen een treuren over ons verlaten van de eerste liefde. „Wij zijn wel alleszins godsdienstig, maar wij zijn zoo weinig godzalig.“ „Als ons hart en ons vleesch maar uitroepen tot den levenden God, zou dit van invloed zijn op de predikers en de prediking zou meer inslaan.“

Het ligt niet in onze bedoeling bij elk punt zoo lang te toeven.

Het leek ons echter wel van belang deze opmerkingen door te geven.

Classis en Classicaal bestuur.

Wie in de taal van het Gereformeerde Kerkrecht denkt, hoort vreemd op, wanneer er gesproken wordt van het 350-jarig bestaan van de Classis Amsterdam.

Wat toch is een classis?

Een classis is geen aardrijkskundig begrip.

Ook geen directorium, dat wel in de personen wisselt, maar als college blijft bestaan.

Een classis is naar Gereformeerd Kerkrecht een vergadering.

Een vergadering van bepaalde kerken in een bepaalde streek.

Niets minder.

Maar ook niets meer.

Zoo'n classis, d.w.z. zoo'n vergadering kan dus slechts zoolang bestaan, als de vergadering zelf duurt.

Daarom was het dwaasheid van de mannen van 1816 om de classis Amsterdam op te heffen.

Die had zichzelf opgeheven, toen zij bij de jongste samenkomst door den praeses was gesloten.

Maar een niet minder groote vergissing is het te spreken van het 350-jarig bestaan van een classis, d.i. van een vergadering.

Daarvoor zou die vergadering 350 jaar hebben moeten duren.

Wij laten ons fleschje met spot-inkt gesloten, maar men begrijpt, welke zonderlinge voorstellingen aan deze idee verbonden zijn.

Hier is dan ook een betreftenswaardige door eenhaspeling van classis en classicaal bestuur.

Een classicaal bestuur kan eeuwen bestaan.

Het classicaal bestuur van Amsterdam bestaat sinds de Nederl. Hervormde Kerk werd opgericht.

Maar vóór dien tijd was daarvan geen sprake.

Men mag derhalve geen drie en een halve eeuw teruggaan.

En de classis Amsterdam was er weer, zoodra de kerken der Chr. Geref. Kerk in en rond Amsterdam, die in 1834 het juk hadden afgeworpen weer samenkwamen.

Maar die classis bestond dan, zoolang de vergadering duurde.

Een classis bestaat gewoonlijk niet langer dan één dag.

Het feest van het zoogenaamde 350-jarig bestaan van de classis Amsterdam kan alzoo geen Gereformeerde meevieren.

Of hij zou zijn kerkrecht met voeten moeten treden.

Verdeel en heersch.

In de schismatische pers wordt schier eendrachtig de taktiek van het „verdeel en heersch“ toegepast.

Het is te verstaan, dat deze nieuwe richting proselitiën wil maken.

Maar het schijnt wel, dat zij bijna geen anders kans ziet dit te bereiken dan door te trachten onder de leden onzer kerken beroering te wekken.

Ofschoon wij onzen tijd niet in beslag laten nemen door polemiek met de schismatische pers, moet toch nu en dan het zwijgen verbroken.

Zoo ook naar aanleiding van de opzienbarende onthulling, welke pas Dr Geelkerken in de „Overtoomsche Kerkbode“ deed.

Er is vóór enkele weken een anonieme brochure verschenen, geschreven in het Geelkerkiansch.

De schrijver, die zich als Gereformeerd predikant aandient, blijkt een herkauwende conscientie te bezitten.

Zijn zoogenaamde conscientiekreet bepaalt zich ertoe allerlei opmerkingen, welke vooral in de schismatische pers al honderde malen gedebiteerd zijn, te herhalen. Af en toe roept hij dan uit: het is verschrikkelijk of zoo iets.

Van schismatieken kant toont men zich met deze onbetekenende brochure hoogelijk ingenomen. Men put zich uit in verzekeringen, dat men den schrijver niet kent.

Dr Geelkerken voegt hierna nog toe: Trouwens, dat niet één enkele predikant, maar heel veel predikanten in staat moeten worden geacht een dergelijke „conscientiekreet“ te laten hooren, bevreesd niet wie als schrijver dezes onlangs uit de predikantenlijst dier Geref. Kerken zonder moeite, niet minder dan een acht-en-veertig-tal namen van predikanten kon samenlezen van wie het hem bekend is, dat zij principieel min of meer het standpunt onzer kerken in H. V. deslen. Ga onder